

JONGERENPARTICIPATIE:

Wat is jongerenparticipatie?

Jongerenparticipatie is betrokkenheid en inbreng van de jeugd bij zaken die hen aangaan, zoals aspecten van onderwijs, opvang, vrijetijdsactiviteiten (waaronder sport en culturele activiteiten), ruimtelijke ordening, jeugdhulp en overheidsbeleid.

Belang van jongerenparticipatie

Jongerenparticipatie is van belang voor de jeugd zelf, voor instellingen en overheden en voor de samenleving. Het dient daarmee opvoedkundige en maatschappelijke belangen.

Voor de jeugd zelf is jongerenparticipatie:

- een internationaal erkend recht;
- een manier om persoonlijke vaardigheden en competenties te ontwikkelen;
- een manier om een positieve bijdrage te leveren aan de maatschappij.

Voor instellingen en overheden is jongerenparticipatie:

- een middel om beleid te legitimeren en te verbeteren;
- een middel om vraaggericht werken te versterken.

Voor de samenleving is jongerenparticipatie:

- een praktische manier om vorm te geven aan het democratisch burgerschap van de jeugd;
- een mogelijke manier om sociale cohesie en integratie te verbeteren.

Instellingen en overheden kunnen jongerenparticipatie op verschillende manieren stimuleren.

Jongerenparticipatie is meedoen

Participatie is meedoen. Meedoen en leren meedoen zijn belangrijk bij het opgroeien en opvoeden. Het is een manier om Jongeren en jongeren steeds volwaardiger te laten participeren in allerlei vormen van samen leven, leren en werken. Bij jongerenparticipatie gaat het er uiteindelijk om dat Jongeren en jongeren actieve burgers in de samenleving worden, hun mening kunnen uiten en inspraak hebben. Participatie is niet alleen belangrijk voor later, de jeugd is ook medeburger, stelde Micha de Winter, hoogleraar in de pedagogiek, in een publicatie in 1995. Het gaat er dus niet alleen om dat Jongeren stap voor stap gaan participeren in de wereld van volwassenen, of meedoen aan activiteiten die speciaal voor Jongeren georganiseerd worden. Het gaat juist om de eigen inbreng van Jeugd en jongeren: van spelende Jongeren tot tieners die hun sociale leven in de openbare ruimte zoeken.

De participatieladder

Meedoen of participeren kan op verschillende manieren en niveaus van betrokkenheid. Om dit zichtbaar te maken heeft de socioloog Roger Hart (1992) de - veel gebruikte - participatieladder ontwikkeld met treden voor toenemende inbreng, betrokkenheid en verantwoordelijkheid:

1. **Informereren:** het project of de activiteit wordt door volwassenen uitgevoerd en de jeugd wordt ad hoc betrokken door ze te informeren.
2. **Raadplegen:** het project of de activiteit wordt door volwassenen uitgevoerd en de jeugd wordt geraadpleegd. De jeugd heeft inzicht in het proces en hun mening wordt serieus genomen.
3. **Adviseren:** het project of de activiteit wordt gecoördineerd door volwassenen, maar de jeugd wordt bij onderdelen betrokken en om advies gevraagd.
4. **Coproduceren:** de jeugd neemt het initiatief voor een project of activiteit en neemt besluiten over de uitvoering. Volwassenen hebben een begeleidende rol.
5. **(Mee)beslissen:** de jeugd neemt het initiatief en voert het project uit. Volwassenen kunnen eventueel bij de besluitvorming betrokken worden.

In verschillende situaties kan voor verschillende niveaus van betrokkenheid gekozen worden. Pedagogisch gezien is het voor Jongeren belangrijk dat zij de kans krijgen op verschillende niveaus te (leren) participeren. De participatie kan een structurele of incidentele vorm hebben.

Schijnparticipatie

Helemaal onderaan de ladder (onder trede 1) bestaan nog drie vormen van participatie, ook wel schijnparticipatie genoemd, omdat hier in feite geen sprake is van échte participatie:

1. **Manipulatie:** Jongeren of jongeren worden ingezet bij activiteiten die door volwassenen geïnitieerd zijn maar zij weten niet wat de doelen of activiteiten inhouden.
2. **Decoratie:** Jongeren of jongeren worden ingezet om een actie van volwassenen op te luisteren.
3. **Afkopen:** Jongeren of jongeren lijken een stem te krijgen, maar zij hebben totaal geen invloed.

Bronnen

- Hart, R. A. (1992), 'Children's Participation: From Tokenism to Citizenship'. Innocenti Essays, Unicef, Florence, Italy
- Winter, M. de (1995), 'Jongeren als medeburgers: kinder- en jeugdparticipatie als maatschappelijk opvoedingsperspectief'. Utrecht: De Tijdstroom.

Participatieladder van Hart

In zijn boek 'Jongeren als medeburgers' besteedt Micha De Winter aandacht aan de participatieladder van Roger Hart. Het is ook voor het onderwijs een bruikbaar instrument om te kijken hoever een school nu werkelijk gaat in het laten participeren van leerlingen: de

leerling niet als klant maar als deelnemer. Hart heeft graden van participatie uitgezet op een ladder met acht sporten:

1.	Manipulatie	Jongeren worden mis/gebruikt voor de doeleinden van volwassenen.
2.	Decoratie	Jongeren vormen het decor als rechtvaardiging van het handelen van volwassenen.
3.	Afkopen (tokanisme)	Jongeren krijgen wel de gelegenheid om mee te praten, maar hun stem wordt feitelijk niet gehoord.
4.	In opdracht maar geïnformeerd	Volwassenen ontwikkelen activiteiten en voeren deze uit. Jongeren worden zodanig geïnformeerd, dat ze het begrijpen en weten wie beslist en waarom
5.	Geconsulteerd en geïnformeerd	Volwassen nemen initiatieven. Jongeren worden actief betrokken, maar de mate waarin, is afhankelijk van volwassenen.
6.	Initiatief bij volwassenen, Jongeren beslissen mee	Volwassenen nemen initiatieven. Bij de voorbereiding en besluitvorming worden Jongeren uitgenodigd volledig te participeren om te komen tot gedeelde beslissingen.
7.	Initiatief en leiding bij Jongeren	Jongeren nemen initiatieven en beslissingen zonder tussenkomst van volwassenen.
8.	Initiatief bij Jongeren, Jongeren en volwassenen beslissen samen	Jongeren nemen initiatieven, bereiden beslissingen voor en beslissen zelf in goed overleg met volwassenen.

Echte participatie komt pas voor vanaf sport 4 op de ladder, bij de voorgaande vormen is er sprake van **schijnparticipatie** omdat die vormen de volwassenen iets opleveren maar de Jongeren niet. De gedeelde invloed van volwassenen en Jongeren gezien wordt als de hoogste vorm van participatie (zie ook het interview met De Winter) en staat om die reden op sport 8.

Andere participatiemodellen voor jongeren kun je vinden op:

<https://www.jeugd-participatie.nl/bijlage-2-participatiemodellen.html>